

บทที่ 1
บทนำ

สภาพปัญหา

ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทยจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบันนี้ คณะราษฎรซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ในขณะนั้นเห็นพ้องต้องกันว่า ระบอบการปกครองของไทยแบบเก่านั้น ล้าสมัยและมีข้อบกพร่องมากมาย เมื่อได้ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ก็ได้รับเอาวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งถือว่าเป็น สังคมคิวิไลซ์กลับเข้ามาในประเทศไทยรวมทั้งการปกครองระบอบแบบใหม่ คือระบอบประชาธิปไตย ด้วย และคณะราษฎรก็ทำสำเร็จ ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองโดยได้รับการยอมรับจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว องค์ประมุขของประเทศ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่ยอมอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ดังนั้นการปกครองแบบประชาธิปไตยของเราจึงสามารถสรุปได้โดยง่ายว่า อำนาจสูงสุดในการกำหนดการปกครองอยู่ที่ประชาชน เพราะประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เข้าไปปกครองหรือบริหารประเทศโดยตรง แต่โดยทางอ้อมแล้ว เรามีการเลือกตั้งเป็น องค์ประกอบที่สำคัญที่จะตัดสินใจว่าบุคคล หรือ กลุ่มบุคคลใดได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้เป็นผู้ปกครองประเทศ และเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถเสนอตัวเข้ารับใช้ส่วนรวมโดยการสมัครรับเลือกตั้ง และเปิดโอกาสให้ พลเมืองใช้สิทธิในการที่จะเลือกบุคคลที่ตนต้องการให้เป็นผู้ปกครองหรือเป็นผู้ใช้สิทธิ์ เป็นปากเป็นเสียงแทนตนในสภา¹ และการที่จะเป็นผู้แทนของประชาชนหรือเป็นผู้ปกครองต้องไม่ถูกจำกัดให้อยู่ในแวดวงของชนชั้นหรือ กลุ่มชนหนึ่งกลุ่มชนใดโดยเฉพาะ ต้องมีการเปิดโอกาส ให้ทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ซึ่งในทางปฏิบัติแม้ว่าจะมีการกำหนดคุณสมบัติและรับวุฒิบางประการสำหรับผู้ที่จะเข้ามาเสนอตัวทำหน้าที่เพื่อความเหมาะสม แต่การกำหนดหลักเกณฑ์นั้นไม่ถือว่าเป็นการกีดกันสิทธิของบุคคลที่ปรารถนาจะเป็นผู้ปกครองหรือทำงานให้ปวงชน ถ้าคุณสมบัติที่กำหนดขึ้นนั้นเป็นคุณสมบัติที่ไม่เกินความสามารถที่จะแสวงหาหรือทำให้สำเร็จได้²

แต่ระบอบประชาธิปไตยของไทย นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงมาไม่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐบาล จากรัฐบาลที่อยู่ภายใต้อำนาจอสมบูรณาญาสิทธิราชของพระมหากษัตริย์ มาเป็นการอาศัยรัฐธรรมนูญแทน สิ่งที่คณะราษฎรต้องเปลี่ยนแปลงความคิดของประชาชน การนำรัฐธรรมนูญมาเป็นสัญลักษณ์ทางการเมืองแทน

¹ สุขุม นวลสกุล และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์ ,การเมืองและปกครองไทย ,(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง) ,หน้า 18.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

พระมหากษัตริย์³ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว คณะราษฎรไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องนี้สัก เนื่องมาจากประชาชนอยู่ในฐานะข้ารับใช้ของพระมหากษัตริย์ มาตั้งแต่ต้น พระมหากษัตริย์ เป็นเสมือนเจ้าชีวิต และเป็นเจ้าเข้าเจ้าของทุกสิ่งทุกอย่าง ทรงเป็นผู้อยู่เหนือกฎหมายมาตั้งแต่โบราณกาล การจะเปลี่ยนแปลงความเชื่อเดิม โดยเปลี่ยนไปในทางตรงกันข้ามนั้น ประชาชนจึงไม่ยอมรับ และไม่เข้าใจการปกครองแบบสมัยใหม่ และความไม่เข้าใจของประชาชนต่อระบอบดังกล่าวก็ดูเหมือนจะเป็นอยู่จนถึงทุกวันนี้ ดังนั้นประชาธิปไตย ที่คณะราษฎรพยายามสถาปนาขึ้นจึงเป็นประชาธิปไตยของบรรดาชนชั้นนำที่ต่อสู้กันเอง ไม่ใช่เป็นเรื่องของประชาชนโดยทั่วไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือประชาชนทั่วไปไม่มีบทบาทที่แท้จริงในการสร้าง รักษาไว้ หรือเปลี่ยนแปลงประชาธิปไตยนั้นมาตลอด⁴ ดังนั้นการเมืองจึงเป็นเรื่องของบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบการเมืองและมีฐานอำนาจมากกว่าบุคคลอื่น ๆ นั่นก็คือ การเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นนำนั่นเอง เพราะเป็นผู้ได้รับการศึกษาและมีความรู้ในระบอบใหม่นี้เป็นอย่างดีมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาน้อยหรือไม่ได้รับการศึกษาเลย ดังนั้น การเมืองเป็นเรื่องชนชั้นนำมากกว่าเป็นเรื่องของประชาชน ด้วยเหตุผลเช่นนี้ชนชั้นนำจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่ผูกขาดในกิจกรรมทางการเมืองเสียเป็นส่วนใหญ่ ผลที่ตามมาคือการใช้อำนาจทางการเมือง ภายใต้อิทธิพลของชนชั้นนำ จึงสนองตอบต่อเป้าหมายหรือผลประโยชน์ของชนชั้นนำเป็นหลัก ส่วนประชาชนโดยทั่วไปนั้นไม่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย⁵ ประชาชนจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการหาประโยชน์เท่านั้น เพราะกลุ่มชนชั้นนำจะอ้างเสมอว่า ทำเพื่อประชาชน เมื่อชนชั้นนำแสวงหาผลประโยชน์ได้แล้ว เกิดความต้องการป้องกันผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง ไม่ต้องการให้ใครเข้ามาช่วงชิงหรือ ปิดกั้นผลประโยชน์ของตน ทางเดียวที่จะรักษาอำนาจของตนไว้ได้ คือ การสืบทอดอำนาจ จากรุ่นพ่อไปยังรุ่นลูก รุ่นหลาน เช่นตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมือง เมื่อรุ่นพ่อเลิกกิจกรรมทางการเมือง รุ่นลูกก็รับมอบอำนาจต่อ แม้ว่าจะมีระบบ มีคณะกรรมการ ลงคะแนนเลือกหัวหน้าพรรคก็ตาม แต่นั่นก็เป็นเพียงในหลักการเท่านั้น ความเป็นจริง การสืบทอดอำนาจยังไม่หมดสิ้นไป เราจะสังเกตได้ว่าการเมืองยุคก่อนนั้น เป็นเรื่องของชนชั้นนำ นั่นคือ พวกตระกูลเก่าแก่ ข้าราชการยุคเก่า และบรรดาทหารที่มีโอกาส ได้รับการศึกษาในสมัยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาก่อนนั่นเอง มีกำลังทรัพย์ และมีศถาบรรดาศักดิ์ ต่างจากพวกชาวบ้านที่ถือว่าเป็นชนชั้นได้ปกครอง เป็นไพร่อยู่

จากการสืบทอดอำนาจดังกล่าว ประชาชนจึงไม่มีโอกาสได้เข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีอำนาจในทางการเมือง แม้จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ที่ประชาชนทั่วไป นิสิต

³ กนก วงษ์ตระหง่าน ,การเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย : ฉบับปรับปรุง , (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 9.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 169.

นักศึกษาลูกขึ้นคัดค้านอำนาจเผด็จการทหาร เหตุการณ์ดังกล่าว ประชาชนเกิดความตื่นตัวทางการเมืองอย่างกว้างขวาง หลังจากนั้นการเมืองก็มีประชาชนคนธรรมดาเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น เช่น การสมัคร สส. อย่างไรก็ตามเราจะปฏิเสธไม่ได้เลยว่า ชนชั้นนำกลุ่มเดิมที่เคยมีอำนาจแต่เดิม เป็นผู้ก่อให้เกิดพรรคการเมืองต่างๆขึ้นมา คนเหล่านี้เป็นผู้สร้างกฎระเบียบและโครงสร้างของพรรค มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับบทบาทของพรรค เป็นผู้กุมถุงเงินของพรรค ฉะนั้นอำนาจที่แท้จริงของพรรคจึงขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้นำของพรรค การสืบทอดอำนาจของกลุ่มผู้มีอำนาจในพรรคยังมีอยู่ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนสมัครเข้ามาในพรรค และลงสมัครรับเลือกตั้งในพรรคก็จริงอยู่แต่การจะขึ้นเป็นผู้บริหารพรรค หรือเมื่อได้รับเลือกตั้งเป็น สส.แล้วนั้น กลุ่มที่มีอำนาจในพรรคก็ต้องเลือกคนของตนที่มีศักยภาพ เช่น เป็นพวกชนชั้นนำเหมือนกัน หรือ พวกให้เงินอุดหนุนพรรค คนเหล่านี้เท่านั้นจึงมีโอกาสได้รับเลือกตั้งดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองต่างๆ รัฐมนตรี ฯลฯ บุคคลธรรมดาที่ไม่มีชื่อเสียง ไม่มีฐานอำนาจจากตระกูล จึงมีโอกาสน้อยมากที่จะกลายเป็นชนชั้นนำของพรรคหรือของประเทศ

การเลือกตั้งของไทยมีความไม่เป็นประชาธิปไตยมาตั้งแต่ต้น และผู้สมัครรับเลือกตั้งส่วนใหญ่ก็พยายามให้ได้รับเลือกตั้งเข้าไปเพื่อกอบโกยผลประโยชน์ การซื้อเสียงจึงเกิดขึ้น และเมื่อมีการแข่งขันมากขึ้น การใช้จ่ายก็ต้องมากขึ้นเรื่อยๆ จนกลุ่มชนชั้นนำเดิมที่ไม่ได้เป็นนักธุรกิจ หรือทำธุรกิจการค้าขนาดใหญ่ ไม่สามารถรับภาระนี้ไว้เพียงลำพังได้ แทนที่จะเปิดช่องว่าง หรือมีโอกาสให้คนสามัญเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น แต่กลับไม่เป็นเช่นนั้น เพราะกลุ่มคนดังกล่าวหันหน้าเข้าพึ่งพวกกลุ่มนักธุรกิจ พ่อค้าที่มีเงินทุนมหาศาลและต้องการเข้าไปปกป้องธุรกิจของตนในระบบการกำหนดนโยบายเพื่อเอื้อต่อธุรกิจของตน สองกลุ่มจึงร่วมมือกันได้ดี กลุ่มนักธุรกิจพ่อค้าที่มีทุนทรัพย์ก็กลายเป็นกลุ่มชนชั้นนำ มีอิทธิพลในการตัดสินใจของพรรคในที่สุด เนื่องจากมีกำลังเงินมากกว่า จึงเข้ามาแทนที่กลุ่มชนชั้นนำเดิม ที่ไม่มีปัจจัยด้านเงินมากเพียงพอ หรือ ชนชั้นนำเดิมที่ยังมีปัจจัยดังกล่าวก็ร่วมมือกับ กลุ่มชนชั้นนำใหม่หรือกลุ่มนักธุรกิจเสียเลย การเมืองจึงกลายเป็นเรื่องของชนชั้นนำทางธุรกิจอีกด้วย เช่น เกณฑ์สำคัญ การพิจารณากำหนดตัวรัฐมนตรีของพรรคการเมือง ต้องประกอบไปด้วย⁶

1. ความรู้ความสามารถ นั่นคือบุคคลที่พรรคจะส่งไปเป็นรัฐมนตรี นั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์ที่จะสามารถบริหารงานของกระทรวงได้

2. ความอาวุโสทางการเมือง หมายถึง ระยะเวลาที่บุคคลหนึ่งเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงในพรรค

3. ความช่วยเหลือต่อพรรค หมายถึงความช่วยเหลือที่บุคคลหนึ่งให้แก่พรรคในด้านต่างๆ เช่น ทรัพย์สิน การช่วยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคได้รับเลือกตั้ง

⁶ กนก วงษ์ตระหง่าน ,เรื่องเดียวกัน ,หน้า 260-265.

เกณฑ์สำคัญทั้ง 3 ประการพบว่าเกณฑ์ความช่วยเหลือของพรรคโดยเฉพาะการช่วยให้พรรคได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเกณฑ์ในการต่อรองให้ได้จำนวนตำแหน่งรัฐมนตรีมา ดังนั้นถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รายใดที่สามารถ “หิ้ว” สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าพรรคได้ตามจำนวนที่พรรคใช้ต่อรอง เพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งรัฐมนตรี หนึ่งตำแหน่งแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รายนั้นย่อมมีโอกาสมากที่จะเป็น รัฐมนตรี ซึ่งในปัจจุบันตามที่มีข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการทุ่มเงินจำนวนมหาศาลเพื่อซื้อตัวนักการเมืองให้ย้ายพรรคหรือมาลงสมัครในพรรค เหล่านี้ต้องใช้เงินจำนวนมหาศาลทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นการได้ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองจึงกลายเป็น การขึ้นอยู่กับ ใครให้เงินอุดหนุนพรรคทั้งด้านหาเสียงและด้านชักชวนผู้สมัครให้เข้ามา มากก็มีโอกาสได้ตำแหน่งดังกล่าวมาก นอกจากนี้การรับสมัครหรือการเลือกสรรผู้สมัครเข้าแข่งขันในการเลือกตั้ง แทนที่จะคำนึงถึงบุคคลที่มีอุดมการณ์ มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ กลับไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร พรรคกลับเลือกบุคคลที่มีโอกาสชนะการเลือกตั้ง นั้นก็หมายถึง บุคคลที่ต้องมีปัจจัยเงินมาก ถ้าได้บุคคลที่มีโอกาสชนะการเลือกตั้งมาก ทำให้พรรคการเมืองที่มีความหวังในการร่วมจัดตั้งรัฐบาล หัวหน้าพรรคมีโอกาสได้เป็นนายกรัฐมนตรี และสมาชิกพรรคที่ให้การสนับสนุนด้านเงินทอง ก็มีสิทธิ์ได้เป็นรัฐมนตรี หรือตำแหน่งสำคัญๆทางการเมือง หรือในคณะรัฐบาล เพื่อมีอำนาจในการกำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจของตน และพวกพ้องให้มากที่สุด นอกจากการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นนำแล้ว ยังเป็นเรื่องของผลประโยชน์ซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวไม่ใช่ส่วนรวมของประเทศชาติอีกด้วย จากเหตุการณ์ที่เชื่อมโยงเป็นลูกโซ่ดังกล่าว ทำให้การเมืองเราก่อนข้างอยู่ในฐานะลำบาก เป็นเหตุให้ประชาธิปไตยไม่พัฒนา เป็นประชาธิปไตยของชนชั้นที่แสวงหาผลประโยชน์ และมีอำนาจ บุคคลที่มีอุดมการณ์ เข้ามาเป็นนักการเมืองที่มีความสามารถ แต่ไม่ได้ขึ้นสู่อำนาจเพื่อบริหารประเทศ เหล่านี้ประชาชนหรือคนรุ่นใหม่ที่ต้องการเข้ามารับใช้บ้านเมืองมองว่า ตนจะไม่มีความก้าวหน้า และ ไม่ได้รับความเป็นธรรมในระบบการเมือง

แต่ถึงกระนั้นก็ตามบุคคลที่เข้ามาเป็นนักการเมือง และขึ้นสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้โดยไม่มีฐานอำนาจทั้งด้านชื่อเสียง วงศ์ตระกูล หรือฐานอำนาจทางการเงิน ก็ยังมีอยู่ นั่นคือนายชวน หลีกภัย ผู้ที่มาจากคนธรรมดา ไม่ร่ำรวยเงินทอง ไม่ได้มาจากตระกูลเก่าแก่ แต่เป็นคนธรรมดาที่ต้องการเข้ามาเล่นการเมืองและก็สามารถเป็นนักการเมืองอาชีพ จนกระทั่งได้ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมือง เช่น หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ รัฐมนตรีประจำกระทรวงต่างๆ ผู้นำฝ่ายค้าน ประธานสภาผู้แทนราษฎร จนดำรงตำแหน่งสำคัญสูงสุด คือ นายกรัฐมนตรีในฐานะ

---

* โปรดดูรายละเอียดจาก เสนีย์ คำสุข “การศึกษากรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้รับเลือกตั้ง,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2533) ,หน้า 265.

ผู้บริหารประเทศ ดังนั้นการไหลล้นอยู่ในการเมืองเป็นเวลานาน เขามีปัจจัยหรือใช้หลักใดในการเป็นนักการเมืองอาชีพ ที่ประสบความสำเร็จคือจากคนไม่มีฐานอำนาจสำคัญทางการเมือง แต่สามารถนำหน้าบุคคลที่มีฐานอำนาจการเงินสูง มีชื่อเสียง เขามีเกณฑ์หรือสิ่งใดที่สามารถก้าวขึ้นมาถึงได้ในระดับนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจ และนำศึกษา เพื่อเป็นตัวอย่างของความเป็นประชาธิปไตย อย่างแท้จริง ในหลักการว่าบุคคลใดที่มีคุณสมบัติ มีอุดมการณ์ สามารถเข้ามาทำงานเพื่อประเทศชาติได้ เพราะเป็นการปกครองของประชาชน และ เพื่อประชาชน ไม่ใช่การปกครองของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งของสังคมเท่านั้น

อนึ่ง ในการขึ้นสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายชวน หลีกภัย นั้นนอกจากจะอาศัยความยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตย ความซื่อตรง และเจตนาอันแรงกล้าที่จะเข้ามาเป็นนักการเมืองซึ่งเป็นปัจจัยภายในแล้วสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ปัจจัยด้านสถานการณ์ อันได้แก่สถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้ประชาชนหรือบุคคลทั่วไปยอมรับในตัวนักการเมืองคนนั้นไม่น้อยแค่นั้น จากการต่อสู้ทางการเมืองของนายชวน ตั้งแต่เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ก็กลายเป็นคลื่นลูกใหม่ ของพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งก็เป็นไปตามนโยบาย ของหัวหน้าพรรค (มรว.เสนีย์ ปราโมทย์) ที่ต้องการรับคนกลุ่มนักศึกษาที่อยากเล่นการเมือง โดยนายชวน ได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และภายหลังได้รวมกลุ่มกับพรรคพวกที่เป็นผู้แทนราษฎร ของจังหวัดทางภาคใต้ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามามากที่สุด ทำให้กลุ่ม สส.ภาคใต้เข้ามามีบทบาทกับพรรคในเวลาต่อมา

นอกจากนั้นเหตุการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการขึ้นสู่อำนาจสูงสุดของนายกรัฐมนตรีนายชวน หลีกภัย ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกคือ เหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ (18 พฤษภาคม 2535) ซึ่งเหตุการณ์นี้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเป็นจำนวนมากที่ไม่พอใจกับทหารที่เข้ามายึดอำนาจ และนำไปสู่ระบอบเผด็จการ โดยพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งมีนายชวน หลีกภัย เป็นหัวหน้าพรรคร่วมกับพรรคฝ่ายค้านต่างๆในขณะนั้น(พรรคความหวังใหม่, พรรคพลังธรรม, พรรคเอกภาพ) ที่มีเจตจำนงแน่วแน่ในการต่อต้านเผด็จการทหาร และต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักการของระบอบประชาธิปไตย จนนำไปสู่ชัยชนะของกลุ่มพรรคฝ่ายค้านที่มีต่อเผด็จการทหารของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ⁷

สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเนื่องจากความตื่นตัวของประชาชนในทางการเมือง เนื่องจากการแปรเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ การศึกษา สื่อมวลชน เทคโนโลยี การสื่อสาร ซึ่งเห็นได้ชัดจากผู้มาร่วม

* ไปรตดูรายละเอียดจาก รัฐการ มิชเนตร , "ยุวประชาธิปัตย์ ในฐานะองค์กรเสริมสร้างพัฒนาการของพรรคประชาธิปัตย์," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการปกครองบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2533), หน้า 45-79.

⁷ ลิขิต วีระเวทิน , "พฤษภาวิปโยค," มติชน (9 มิถุนายน 2535) : 9.

ประท้วงที่เป็นคนชั้นกลางจำนวนมาก และจำนวนหนึ่งก็เป็นผู้ที่ผ่านเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 มาแล้ว

และเมื่อหลังจากเหตุการณ์เหล่านั้นผ่านพ้นไปจนถึงการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 ผลปรากฏว่าการเลือกตั้งในครั้งนั้นได้นำชัยชนะมาสู่พรรคประชาธิปัตย์ที่ชู ชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นการพลิกผันกับกระแสของประชาชนและสำนักโพลล์ต่างๆ ก่อนช่วง การเลือกตั้งที่ให้การสนับสนุนพลตรีจำลอง ศรีเมือง หัวหน้าพรรคพลังธรรมว่าจะเป็นพรรคที่ ชนะการเลือกตั้ง และจะได้เป็นนายกรัฐมนตรี สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งของ ปัจจัยภายนอกว่า เพราะเหตุใด หรือมีเงื่อนไขใดที่ทำให้เกิดการพลิกผันดังกล่าวจนนำชัยชนะไป สู่พรรคประชาธิปัตย์ภายใต้การนำของ ชวน หลีกภัยได้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อต้องการศึกษาว่าจากประชาชนสามัญธรรมดา ไม่มีฐานะการเงิน หรือฐานะอำนาจได้ เข้าสู่ระบบการเมือง เป็นนักการเมืองอาชีพและขึ้นสู่อำนาจเป็นชนชั้นนำได้ ภายในระบบที่ไม่ ค่อยเป็นประชาธิปไตยนั้นจำเป็น ต้องอาศัยปัจจัยด้านพื้นฐานและปัจจัยด้านสถานการณ์ใดบ้าง ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรม ความคิดเห็นของตนเอง เพื่อเผชิญกับสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น แต่สำหรับบุคคลที่เคยดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หัวหน้าพรรคการเมือง รัฐมนตรี ประจำกระทรวงต่างๆ ประธานสภาผู้แทนราษฎร จนถึงนายกรัฐมนตรี มีการตัดสินใจ การแก้ ปัญหาและการจัดการอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายชวน หลีก ภัย หลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ

1. ช่วงก่อนเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ หลังจากการบริหารงานที่ล้มเหลวของรัฐบาล พล เอกชาติชาย ชุณหะวัณ
2. ช่วงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ หลังจากทหารเข้ายึดอำนาจ
3. ช่วงการขึ้นอำนาจของนาย ชวน หลีกภัย

สมมุติฐานของการวิจัย

ปัจจัยที่ทำให้นายชวน ประสบความสำเร็จในทางการเมือง ได้แก่

1. ปัจจัยด้านพื้นฐาน(องค์ประกอบเฉพาะตัว) ของนายชวน หลีกภัย เช่น

- ความยึดมั่นในหลักการ อันได้แก่ ความมีอุดมการณ์ ความซื่อตรง ความเสียสละเพื่อส่วนรวม

- การได้รับความสนับสนุนจากพรรคประชาธิปัตย์

- ความสามารถพิเศษของนายชวน หลีกภัย อันได้แก่ ความรู้ ประสบการณ์ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ความสุขุมรอบคอบ ความไม่มีทรพพยากรทางการเมือง เช่นนักการเมืองอื่นๆ อันได้แก่ การเป็นบุคคลที่มาจากครอบครัวธรรมดา ที่ไม่ได้มีฐานะร่ำรวย มีเงินทองมากมาย

2. ปัจจัยด้านสถานการณ์ นั่นคือ สถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น ได้แก่ การยึดอำนาจของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ เป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการผลักดันต่อการขึ้นสู่อำนาจของนายชวน หลีกภัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ต้องการเรียนรู้หนทางในชีวิตความเป็นนักการเมืองอาชีพที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด จนได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ผู้บริหารประเทศ ดังนั้นเราจึงต้องการศึกษาปัจจัยและกระบวนการต่างๆ ที่นำไปสู่ความสำเร็จดังกล่าวนั้น โดยเริ่มจากพื้นฐานของครอบครัว

การศึกษา ฐานะครอบครัว การเข้าสู่การเมืองของนายชวน หลีกภัย การได้รับการสนับสนุนจากพรรคประชาธิปัตย์ ความรู้ความสามารถเฉพาะตัว การตัดสินใจ แก้ปัญหาต่างๆ ว่าเป็นมาอย่างไร ซึ่งต้องใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร หนังสือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ บทความวิทยานิพนธ์ เอกสารวิจัย และสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษามากที่สุด และเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่มีต่อนายชวน หลีกภัย อย่างหลากหลาย จึงต้องมีการสัมภาษณ์บุคคลที่เคยใกล้ชิด หรือบุคคลที่เคยร่วมทำงานกับนายชวน เมื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่างๆมากมาย ให้ได้ทราบถึงลักษณะการทำงาน การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ความคิด และพฤติกรรมต่างๆ ได้แก่ บุคคลที่เคยทำงานด้วยในฐานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หัวหน้าพรรค ประธานสภาผู้แทน รัฐมนตรีประจำกระทรวงต่างๆ และนายกรัฐมนตรี และศึกษาจากบุคคลสำคัญทางการเมือง ที่แยกตัวออกมาจากพรรคประชาธิปัตย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่นายชวน ได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ตลอดจนพรรคการเมืองที่อยู่คนละฝ่ายกับนายชวน ในแต่ละช่วงสมัย เพื่อจะได้มุมมองมากขึ้น ทั้งด้านที่เป็นบวกและลบ อีกทั้งสภาพเหตุการณ์บ้านเมือง ในช่วงเหตุการณ์ต่างๆเป็นเช่นใด มีส่วนกระตุ้นหรือสนับสนุนให้นายชวนโดดเด่นเช่นใด หลังจากนั้นนำข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้

สามารถเป็นนักการเมืองในระยะเวลาที่ยาวนานและนำไปสู่ความสำเร็จต่างๆในที่สุด ถึงแม้ว่าจะไม่มีฐานทางการเงินที่ดีซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตความเป็นนักการเมือง ไทยก็ตาม

ประโยชน์ของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักการเมืองรุ่นหลังที่ต้องการเข้ามาสู่ระบบการเมืองไทย และทำให้ประชาชนมีมุมมองต่อการเมืองที่ดีขึ้นว่าบุคคลธรรมดาที่มีอุดมการณ์มีความตั้งใจ เสียสละ ประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ ส่วนรวม แต่ไม่มีฐานอำนาจ และการเงินก็สามารถได้รับการยอมรับจากพรรคการเมือง จนได้รับตำแหน่งเป็นหัวหน้าพรรคการเมือง และขึ้นสู่จุดสูงสุดได้รับเลือกเข้ามาเป็นผู้นำประเทศได้และมีปัจจัยอื่นใดบ้างที่จะทำให้ประสบความสำเร็จทางการเมือง ภายใต้สถานการณ์ที่เหมาะสม และเป็นการปลุกเร้าให้เห็นว่าการเมืองก็ไม่ใช่งานของบุคคลที่อยู่ในชนชั้นผู้นำเท่านั้น การเมืองระบอบประชาธิปไตยเป็นการเมืองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน

การนำเสนอบทวิจัย

ในการนำเสนองานวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาของบทวิจัยออกเป็น 5 บท คือ

บทที่ 1 บทนำ ซึ่งเป็นการนำเสนอของสภาพปัญหา , วัตถุประสงค์ในการวิจัย , ขอบเขตของการวิจัย , สมมุติฐาน และประโยชน์ของการวิจัย

บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวความคิด เป็นเนื้อหาของทฤษฎีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีผู้นำทางการเมือง ทฤษฎีอำนาจ สถานการณ์ที่เอื้ออำนวยในการเข้าไปสู่อำนาจทางการเมือง และแนวความคิดเรื่องทหารกับการเมืองรวมไปถึงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของบรรดานักคิดและนักวิชาการต่างๆ

บทที่ 3 ประวัติความเป็นมา กับบทบาทพรรคประชาธิปัตย์ในช่วงเหตุการณ์ พฤษภาคม 2535 ซึ่งเป็นช่วงเส้นต่อที่ไปสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายชวน หลีกภัยในขณะนั้น

บทที่ 4 บทวิเคราะห์ การขึ้นสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของชวน หลีกภัย ซึ่งเป็นเนื้อหาที่วิเคราะห์ถึงปัจจัยด้านพื้นฐานและปัจจัยด้านสถานการณ์ รวมถึงเงื่อนไขต่างๆที่นำไปสู่การได้มาซึ่งอำนาจนั้น

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะในการวิจัย